Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 61. posiedzeniu Senatu
w dniu 25 czerwca 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji Barbary Nowackiej

Szanowna Pani Ministro!

Zwracam się z prośbą o zajęcie jednoznacznego stanowiska w sprawie sposobu stosowania art. 14 ust. 2 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych w odniesieniu do szkół danego typu, będących szkołami specjalnymi. Chodzi w szczególności o sytuację, gdy do obliczenia jednego wskaźnika zwiększającego ujmowane są łącznie dane dotyczące szkół specjalnych zorganizowanych na podstawie art. 127 ustawy – Prawo oświatowe oraz szkół specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych na podstawie art. 128 tej ustawy.

Problem ma charakter systemowy. Nie dotyczy zakwestionowania formalnego statusu szkół zorganizowanych w podmiotach leczniczych jako szkół specjalnych. Wątpliwości dotyczą tego, czy dane dotyczące tych szkół mogą być mechanicznie łączone z danymi dotyczącymi stacjonarnych szkół specjalnych dla uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, skoro są to odmienne modele organizacyjne, realizujące odmienne zadania oświatowe, wobec odmiennie ujmowanych kategorii uczniów.

Art. 2 pkt 23 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych rozróżnia szkoły specjalne dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, zorganizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 127 ustawy – Prawo oświatowe, oraz szkoły specjalne zorganizowane w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej, funkcjonujące na podstawie art. 128 ustawy – Prawo oświatowe. Rozróżnienie to ma znaczenie nie tylko definicyjne, lecz także organizacyjne, statystyczne i finansowe.

W szkole specjalnej, zgodnie z art. 127 ustawy – Prawo oświatowe, uczeń jest konkretną osobą posiadającą orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, objętą stałą organizacją kształcenia, IPET, zajęciami rewalidacyjnymi, pomocą psychologiczno-pedagogiczną i specjalistycznym wsparciem. Szkoła planuje dla niego całoroczną organizację pracy, oddziały, kadrę i odpowiednie formy wsparcia.

Inny charakter ma szkoła specjalna zorganizowana w podmiocie leczniczym. Jej zadaniem jest zapewnienie kształcenia dzieciom i młodzieży czasowo przebywającym w tym podmiocie. Kryterium objęcia ucznia nauką jest pobyt w podmiocie leczniczym, a nie wyłącznie posiadanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Uczeń może pozostawać uczniem szkoły macierzystej, a szkoła przyszpitalna obejmuje go nauką jedynie na czas leczenia.

Po wprowadzeniu systemu tzw. kwoty potrzeb oświatowych problem ten wymaga ponownej oceny. Algorytm kwoty potrzeb oświatowych różnicuje uczniów i zadania oświatowe, uwzględniając m.in. rodzaj niepełnosprawności, miejsce i formę organizacji kształcenia oraz odrębne kategorie naliczeniowe dla uczniów szkół specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych. Skoro system kwoty potrzeb oświatowych rozpoznaje te różnice na etapie naliczania potrzeb oświatowych, powstaje pytanie, czy mogą one być pomijane na etapie obliczania wskaźnika zwiększającego poprzez wspólną agregację danych dotyczących szkół z art. 127 i art. 128 prawa oświatowego.

Wspólne podstawienie do jednego wzoru danych dotyczących stałej organizacji kształcenia specjalnego oraz danych dotyczących czasowego kształcenia uczniów przebywających w podmiotach leczniczych może prowadzić do powstania wskaźnika dla zbioru mieszanego. Taki wskaźnik nie musi odzwierciedlać rzeczywistych kosztów żadnego z tych modeli. Może zaniżać albo zawyżać finansowanie, zależnie od struktury lokalnego koszyka danych, a nie od rzeczywistego zadania realizowanego wobec „takiego ucznia".

Ma to szczególne znaczenie w przypadku publicznych szkół specjalnych prowadzonych przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego. Uczniowie tych szkół mają takie samo prawo do organizacji kształcenia specjalnego jak uczniowie szkół prowadzonych bezpośrednio przez j.s.t. Mechanizm finansowania powinien zatem podążać za potrzebą ucznia i zakresem zadania publicznego, a nie za statystycznym uśrednieniem danych pochodzących z nieporównywalnych modeli organizacyjnych.

W związku z tym zwracam się do pani minister z prośbą o odpowiedzi na następujące pytania.

1. Czy Ministerstwo Edukacji Narodowej uznaje, że art. 14 ust. 2 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych nakazuje wspólne ujmowanie danych dotyczących szkół specjalnych z art. 127 ustawy – Prawo oświatowe oraz

szkół specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych na podstawie art. 128 tej ustawy?

2. Czy ministerstwo dopuszcza mechaniczne łączenie danych tych 2 kategorii szkół bez uprzedniego zbadania jednorodności i porównywalności danych finansowych oraz liczebnościowych?

3. Czy dane dotyczące ucznia stacjonarnej szkoły specjalnej z art. 127 prawa oświatowego oraz dane dotyczące ucznia szkoły zorganizowanej w podmiocie leczniczym mogą być traktowane jako ten sam parametr liczebnościowy na potrzeby wskaźnika zwiększającego?

4. Czy sformułowanie „na takiego ucznia" w przepisach dotacyjnych wymaga zachowania związku między kategorią ucznia, przewidzianą kwotą potrzeb oświatowych oraz wskaźnikiem zwiększającym?

5. Czy w świetle algorytmu kwoty potrzeb oświatowych, który odrębnie ujmuje uczniów szkół specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych, prawidłowe jest łączenie tych danych z danymi dotyczącymi stacjonarnych szkół specjalnych przy obliczaniu jednego wskaźnika zwiększającego?

6. Czy ministerstwo dostrzega ryzyko, że wspólne ujmowanie danych dotyczących szkół z art. 127 i art. 128 prawa oświatowego może prowadzić do zatarcia różnic, które sam system kwoty potrzeb oświatowych rozpoznaje poprzez odrębne kategorie uczniów, zadania, wagi i sposób ustalania liczebności?

7. Czy przy kalkulacji wskaźnika zwiększającego dane dotyczące szkół zorganizowanych w podmiotach leczniczych są przypisywane według formalnego typu szkoły przyszpitalnej czy według typu szkoły macierzystej ucznia?

8. Czy ministerstwo planuje doprecyzowanie art. 14 ust. 2 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych tak, aby wskaźnik zwiększający był obliczany na podstawie danych jednorodnych i porównywalnych?

9. Czy zapowiadana w korespondencji ministerstwa z dnia 12 czerwca 2023 r., znak DWEW-WSPE.4033.11.2023.KT, analiza problemu dotyczącego ujmowania szkół specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych przy obliczaniu wskaźnika zwiększającego została przeprowadzona, a jeżeli tak, to jakie były jej wyniki?

10. Czy ministerstwo może udostępnić wzorcową kalkulację wskaźnika zwiększającego z rozbiciem na dane dotyczące szkół z art. 127 prawa oświatowego oraz szkół zorganizowanych w podmiotach leczniczych na podstawie art. 128 prawa oświatowego?

Wnoszę również o rozważenie podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do doprecyzowania zasad obliczania wskaźnika zwiększającego dla szkół specjalnych, tak aby mechanizm ten nie prowadził do uśredniania danych pochodzących z odmiennych zadań oświatowych i nie powodował ryzyka nierównego finansowania uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP